

РЕПУБЛИКА СРБИЈА
УНИВЕРЗИТЕТ У БЕОГРАДУ
Филозофски факултет

ИЗВЕШТАЈ КОМИСИЈЕ ЗА ИЗБОР МИЛАНЕ РАЈИЋ У ЗВАЊЕ ИСТРАЖИВАЧ-САРАДНИК

Одлуком Наставно-научног већа Филозофског факултета од 23. септембра 2021. формирана је Комисија за припрему извештаја за **избор Милане Рајић у истраживачко звање – истраживач сарадник** на Институту за психологију Филозофског факултета у Београду. Комисију чине: проф. др Ксенија Крстић, доц. др Ивана Степановић Илић и др Марина Виденовић научни сарадник, председник комисије.

Комисија је прегледала конкурсну документацију, анализирали професионалну делатност кандидаткиње, као и њене научне и стручне радове. На основу тога, Комисија подноси следећи извештај, као и предлог који из те анализе следи, а у складу са Законом о научно-истраживачкој делатности и Статутом Филозофског факултета.

Основни биографски подаци

Кандидаткиња за избор у звање – истраживач сарадник– Милана Рајић рођена је 24. јануара 1991. године у Новом Саду, где је завршила основну школу, основну музичку школу и гимназију. Филозофски факултет, Одсек за психологију, у Новом Саду, уписала је 2010. године, као редован студент. Основне (трогодишње) студије психологије завршила је 2013. године (просечна оцена 9.07). Исте године уписала је мастер студије на Филозофском Факултету у Новом Саду, на Одсеку за психологију и завршила их 2015. године (просечна оцена 9.5). Мастер рад из области развојне психологије „Ефекти стреса родитељства на социоемоционалну посвећеност: разлике између мајки и очеве деце са сметњама у развоју“ одбранила је на Филозофском факултету у Новом Саду код проф. др Иване Михаић (оцена 10). Од новембра 2015. године редован је студент докторских студија Филозофског факултета у Новом Саду. Од децембра 2018. године, запослена је на Институту за психологију, Филозофског факултета у Београду, као истраживач-приправник. У августу 2021. године кандидаткиња је пред Већем докторских студија Филозофског факултета у Новом Саду одбранила нацрт истраживања планиране докторске дисертације под насловом: Однос економског благостања и квалитета бриге мајки о деци раног узраста: потенцијални механизми деловања и протективни фактори. У септембру 2021. године, Наставно-научно веће Филозофског факултета у Новом Саду именовало је комисију за оцену подобности теме, кандидата и ментора за израду докторске дисертације.

Научно-истраживачи рад

Кандидаткиња је стекла искуство у области научно-истраживачког рада, учествујући на научним пројектима из развојне психологије, специфично у области раног развоја, психологије породице и предшколске психологије. Поред тога учествовала је и у пројектима у којима су резултати научних истраживања о раном развоју деце примењивани у пракси.

Учешће на научно-истраживачким пројектима

Као студент докторских студија била је ангажована на пројекту Министарства просвете, науке и технолошког развоја ”Ефекти егзистенцијалне несигурности на појединца и породицу у Србији”, као и на два пројекта УНИЦЕФ-а из области раног развоја деце- ”Дубинска анализа тренутне праксе пружања услуга подршке деци раног узраста“, као сарадник у обради података и на пројекту под покровитељством Open Society Foundation London “Standardization of the ASQ for its introduction into the pediatric practice in primary health centers in Serbia and validation of standards for early childhood development in Serbia” који спроводи Удружење педијатара Србије заједно са Институтом за психологију Филозофског Факултета у Београду, Милана Рајић учествовала је у процесу стандардизације инструмента *Ages and Stages* (Узрасти и рани развој) који је намењен процени деце раног узраста у различитим доменима развоја. Такође, током свог ангаживања на Институту за психологију, била је члан истраживачког тима на пројектима УНИЦЕФ-а: Хранитељство и добробит адолесцената: Истраживање за унапређење политика и праксе (УНИЦЕФ, Институт за психологију, Филозофског факултета у Београду и Факултет политичких наука у Београду), Праћење и евалуација транзиционог модела за инклузију деце старије од седам и по година у редовне основне школе (УНИЦЕФ и Институт за психологију, Филозофског факултета у Београду), Евалуација имплементације модела Раних интервенција на предшколском узрасту (УНИЦЕФ и Институт за психологију, Филозофског факултета у Београду), Јачање капацитета на примарном нивоу здравствене заштите у Србији за превенцију прекомерне телесне тежине и гојазности у раном детињству (УНИЦЕФ и Институт за јавно здравље Србије „др Милан Јовановић Батут“), Истраживање родитељских знања, ставова и пракси о подстицајној брзи и разиграном родитељству (УНИЦЕФ, Лего фондација и Институт за психологију, Филозофског факултета у Београду).

Преглед радова од претходног избора у звање (2018-2021)

Као резултат ангажовања на пројекту ”*Хранитељство и добробит адолесцената: Истраживање за унапређење политика и пракси*”, који су реализовали Факултет политичких наука у Београду и Институт за психологију у Београду, у сарадњи са УНИЦЕФ-ом, Милана Рајић објавила је једну стручну монографију од националног значаја, у коауторству, под називом ”*Хранитељство и добробит адолесцената: Истраживање за унапређење политика и пракси*” (Ур. Невенка Жегарац и Зора Крњић). У овој монографији представљени су резултати студије у којој су анализирани различити аспекти добробити адолесцената и релевантни фактори. У оквиру монографије анализирани су сличности и разлике међу адолесцентима из хранитељских и биолошких породица који похађају

основну односно средњу школу, у контексту искустава и добробити адолесцента. Ова студија, по броју обухваћених адолесцената истраживањем, представља најобухватнији истраживачки поступак до сада. Сврха спроведеног истраживања се огледа у унапређивању система хранитељства у Србији и у том смислу монографија нуди смернице за планирање политика, припрему и оснаживање система за пружање квалитетне подршке добробити адолесцената. Представљена студија се састоји из квалитативног и квантитативног дела, што омогућава откривање суптилних механизма који смањују шансу за добробит адолесцената на хранитељству. Коришћење мешовитог метода показује да кандидаткиња влада широким дијапазоном истраживачких метода и техника које прилагођава предмету истраживања.

Као резултат ангажовања на пројекту *"Добробит дјеце тијekom пријелазних животних периода: Емпиријска провера Еколошко-динамичког модела"* (носилац пројекта: Свеучилиште у Риједи, Хрватска), настала је монографија од међународног значаја под насловом *"Психологија привржености и прилагодба у дјечјему вртићу – Психологија добробити дјеце вол. 1"* (Ур. Сања Таталовић Воркапић). Кандидаткиња је објавила поглавље у овој монографији у коауторству, заједно са проф.др С. Таталовић Воркапић и И.Паулетих, под насловом *"Приврженост дјеце тијekom прилагодбе: Процјене одгајатеља"*. Поглавље представља приказ истраживања са циљем анализе понашања афективне везаности деце раног и предшколског узраста у односу на њихов узраст и пол. Испитаници у истраживању су били васпитачи из вртића са територије града Ријека. У овом истраживању коришћен је инструмент којим се процењује понашање детета на четири субскеле: понашања афективне везаности (понашање при одвајању и поновном сусрету са родитељем, интеракција са познатим и непознатим одраслим, понашање у контрксу повреде), емоционално стање (у контексту актуелних догађаја, како дете показује осећања), понашање детета (пажња, концентрација и ниво активности) и игра (понашање детета током самосталне игре или игре са вршњацима). На основу процена васпитача, формиран су профили детета који описују обрасце афективне везаности. Када је у питању процена сигурне базе и квалитета бриге о деци, као и квалитета афективне везаности, у пракси постоји недостатак мерних инструмената, те стога инструмент приказан у овом истраживању, иако није дијагностички, представља алат помоћу ког старатељи у контексту вртића, односно васпитачи могу да прате дете и планирају подршку детету.

У коауторству са тимом Медицинског факултета у Новом Саду, који чине Д. Тамаш, Н. Јовановић, В. Игњатовић и Б.Пркосовачки, кандидаткиња је објавила рад у међународном часопису под насловом *"Professionals, Parents and the General Public: Attitudes Towards the Sexuality of Persons with Intellectual Disability"*. Рад се бави предрасудама према популацији особа са интелектуалном ометеношћу, у домену сексуалности. У истраживању је коришћен квантитативни метод помоћу код су испитане потенцијалне предрасуде родитеља, опште популације и професионалаца према сексуалности особа са интелектуалном ометеношћу. Добијени налази анализирани су у контексту смерница за планирање политика и праксе у циљу смањивања предрасуда према особама са интелектуалном

ометеношћу, и омогућавања веће партиципације, као и унапређење образовања професионалаца.

Милана Рајић је од претходног избора у звање презентовала је 3 научна рада на међународним скуповима. Кандидаткиња је презентовала 2 рада на међународној научној конференцији *Савремени трендови у психологији* и један рад на међународној научној конференцији *Емпиријска истраживања у психологији*. Сви радови су настали као резултат истраживања у оквиру пројекта *Стандардизација инструмента за скрининг развоја мале деце у оквиру пилот пројекта система ране интервенције у Србији* (пројекат финансиран од стране Фонда за отворено друштво). У раду *Скрининг развоја деце раног узраста у Србији*, написан у коауторству са М.Виденовић, И.Степановић Илић, И.Михић, Д.Лозановић и Љ.Сокал Јовановић, приказани су резултати истраживања са циљем идентификације броја деце која напредују и развијају се очекивано, те броја деце којој је потребно праћење или даље упућивање на процену развоја, у Србији. У питању је репрезентативни узорак родитеља деце узраста од 2 до 60 месеци. Ово истраживање је значајно јер представља прву примену инструмента за скрининг развоја на раном узрасту, који до сада није рађен у Србији. Такође, с обзиром на то да се ради о репрезентативном узорку, добијени налази пружају драгоцене информације о развојним постигнућима деце раног узраста у нашој земљи и потенцијалној потреби за унапређењем подршке раном развоју и родитељству на раном узрасту.

Рад под насловом *Колико је средина у којој одрастају деца раног узраста у Србији подстицајна?* кандидаткиња је написала у коауторству, заједно са М.Виденовић, К.Крстић, М.Милидраг, Р.Богдановић и И.Степановић Илић. Циљ овог рада је био да се испита у којој мери родитељи деце раног узраста у Србији кроз свакодневне активности подстичу њихов развој. Истраживање је спроведено на репрезентативном узорку од 1388 родитеља деце узраста од 2 до 60 месеци. За потребе истраживања конструисана је Скала родитељске подстицајности, која се састоји од 8 различитих скала у зависности од узраста. У оквиру скале, формулисана су питања о томе колико се родитељи, или друге особе које брину о детету, у својим свакодневним активностима са дететом укључују у интеракцију, односно у одређене активности за које се претпоставља да су развојно подстицајне. Добијени налази сугеришу да родитељи у Србији релативно често практикују развојно подстицајне активности са својом децом, на свим узрастима. Ипак, резултати показују да 14% деце одраста у средини у којој би одрасли могли чешће или на оптималнији начин да подстичу развој детета. Ово истраживање представља значајан допринос знањима о развојно подстицајним родитељским праксама као и допринос у виду конструкције нове скале за процену родитељске подстицајности.

Рад под насловом *Скала стандарда раног развоја: провера психометријских карактеристика*, је рад који је кандидаткиња написала у коауторству заједно са И.Степановић Илић и К.Крстић. Овај рад имао је за циљ проверу психометријских карактеристика инструмента Скала стандарда раног развоја, конструисаног у циљу валидације инструмента за скрининг развоја деце раног узраста *Узрасти и развој*

детета. Користећи Раш анализу, показано је да су психометријске карактеристике инструмента добре. Налази указују да се ради о поузданом инструменту, који мери један феномен (развојно постигнуће на раном узрасту), добро разликује узрасте и идентификован је врло мали број ставки које показују лошије психометријске карактеристике. Осим тога, добијени налази указују на високу повезаност постигнућа на Скали стандарда раног развоја и постигнућа на инструменту Узрасти и развој детета, што додатно доприноси аргументацији у смеру одличних психометријских карактеристика скале. Овај рад представља значајан допринос у контексту могућности коришћења скале у сврхе скрининга, с обзиром на то да у Србији скрининг развоја деце раног узраста још увек формално није обавезан, а истраживања говоре о бројним користима од скрининга као механизма превенције развојног кашњења код деце раног узраста. Такође, ово истраживање показује да кандидаткиња добро влада статистичким и психометријским методама.

На домаћим научним конференцијама, кандидаткиња Милана Рајић, презентовала је 5 радова, од тога је један рад објављен у зборнику радова у целини. На научно-стручном скупу *Савремени изазови социјалне заштите – осетљиве групе, програми и исходи*, 2019.године, кандидаткиња је презентовала 2 рада. Први рад под насловом *Примена етичких стандарда у истраживању адолесцената на хранитељству*, написан у коауторству заједно са З.Крњић и М.Виденовић, имао је за циљ приказ дела резултата добијених у оквиру квантитативног дела истраживања о добробити адолесцената у Србији и анализу тешкоћа које су се појавиле током реализације истраживања. Добијени налази дискутовани су у контексту опреза у интерпретације добијених резултата и неопходности примене највиших етичких стандарда у истраживањима са ризичним популацијама, као што су адолесценти на хранитељству. Други рад, презентован на истој конференцији, под насловом *Поддршка раном развоју деце на хранитељском смештају: примена програма Медина читалачка школа*, написан је у коауторству заједно са М.Марић, И.Михић и Ј.Бранковић и представља приказ дела резултата пилот студије реализоване са циљем евалуације програма Медина читалачка школа, којим се у оквиру саветодавно-едукативног приступа, кроз моделовање понашања старатеља породице упознају са начинима на које могу да креирају квалитетне прилике за учење и развој деце.

На Конгресу ДЕАПС-а *Ментално здравље деце и младих: актуелни изазови, могућа решења*, кандидаткиња је презентовала два рада у коауторству. Први рад под насловом *Стандардизација инструмента "Узрасти и развој детета": методологија истраживања и први утисци о примени у оквиру пројекта "Креирање услова за развој свеобухватног система ране интервенције код деце на раном узрасту у Србији"*, написан је у коауторству заједно са Д.Лозановић, М.Виденовић, М.Милидраг, Љ.Сокал Јовановић, Р.Богдановић, К.Крстић, И.Михић и И.Степановић Илић и бави се специфичностима методологије која је коришћена у циљу стандардизације новог инструмента као и изазовима и предностима примене инструмента у оквиру истраживања. Други рад под насловом *Стандардизација инструмента- узрасти и развој детета: прелиминарни*

результати, написан је у коауторству заједно са истим тимом и бави се приказом прелиминарних резултата истраживања, односно примене новог инструмента.

На научно-стручној конференцији *"Педагошка истраживања и школска пракса"*: *Квалитативна истраживања кроз дисциплине и контексте: осмишљавање сличности и разлика*, кандидаткиња је презентovala рад, који је објављен у зборнику радова у целини, под насловом *Изазови родитељства током ванредног стања у Србији*, у коауторству заједно са М.Виденовић, К.Крстић и И.Степановић Илић. Ово истраживање отвара питање изазова са којима су се родитељи деце раног узраста суочавали током ванредног стања услед епидемије вируса КОВИД-19 у Србији и како су се ти изазови разликовали с обзиром на то да ли су родитељи радили током овог периода. Истраживање је реализовано пред сам крај ванредног стања, у мају 2020.године. Добијени резултати указују на читав спектар изазова са којима су се родитељи суочавали током овог периода. Ти изазови су могли да се групишу око 5 тема: социјална и физичка изолација, емоционалне реакције родитеља и детета, изазови у свакодневном функционисању и организацији породице, изазови у односима у породици и одсуство изазова. Најфреквентнија тема били су изазови у свакодневном функционисању и организацији породице, где се као изазов издваја баланс родитељском и професионалном улогом. Анализа разлика у заступљености издвојених категорија с обзиром на радни статус родитеља током ванредног стања показује да су физичку и социјалну дистанцу као највећи проблем значајно чешће наводили родитељи који нису радили, док са друге стране, о изазовима у свакодневном функционисању породице више извештавају родитељи који су радили од куће. Родитељи који су свакодневно ишли на посао, као најчешћи изазов наводе притиске из радне средине, медија и начина на који држава функционише.

Стипендије и едукације

Током основних и мастер студија, у периоду од 2011.до 2015.године, Милана Рајић је била стипендиста Министарства просвете, науке и технолошког развоја.

Добитник је стипендије фондације „Професор Борислав Лоренц“, за једномесечни боравак на Универзитету у Риједи који је реализован током априла 2016.године на Учитељском факултету поменутог универзитета.

У мају 2018. Године успешно је завршила четворогодишњу едукацију из системске породичне психотерапије, коју реализује Асоцијација системских породичних терапеута.

Друге релевантне активности

Од 2019.године, Милана Рајић је члан организационог одбора научног скупа "Емпиријска истраживања у психологији" и учествовала је у уређивању зборника радова у целини са истог скупа.

Закључак

Милана Рајић има висока академска постигнућа током студија будући да су просечне оцене које је остварила на оба степена академских студија изнад 9. Пријавила је тему докторске дисертације под насловом: *Однос економског благостања и квалитета бриге мајки о деци раног узраста: потенцијални механизми деловања и протективни фактори*, на Филозофском факултету у Новом Саду. Такође, у својој научној продукцији од претходног избора у звање, Милана Рајић је објавила рецензиран научни рад, једну монографију од националног значаја у коауторству, једно поглавље у монографији међународног значаја у коауторству и има 3 саопштења на међународним научним конференцијама, 4 саопштења на националним научним конференцијама и један рад у целини са националне научне конференције. На тај начин испунила је **све формалне услове потребне за добијање звања истраживач-сарадник**. Поред тога, њен ангажман на неколико пројеката из области развојне психологије, стипендије које је добила, као и остварена научна продукција, показују да је реч о веома перспективном младом истраживачу који завређује подршку у даљем усавршавању на пољу научно-истраживачког рада. На основу свега наведеног, Комисија сматра да **кандидаткиња Милана Рајић има све потребне услове за стицање звања истраживач-сарадник**, на Институту за психологију Филозофског факултета у Београду.

Комисија:

Проф. др Ксенија Крстић
Одељење за психологију Филозофски факултет у Београду

Доц. др Ивана Степановић Илић
Одељење за психологију, Филозофски факултет у Београду

Председник Комисије
др Марина Виденовић, научни сарадник
Институт за психологију, Филозофски факултет у Београду

У Београду, 1. октобар 2021.